

פרוטוקול מס' 141
מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
מיום ו' ח' סבת תשל"ו 12.12.75 שעה 8.30

נכחו:

חברי הועדה: י. ארידור - יו"ר
נ. אליעד
י. בארי
א. גיבלבר
מ. הכהן
א. הרליץ
א. ורדיגר
ב. מואב
ב.צ. קשת
י. תמיר

מוזמנים: פ. אילון - יו"ר מרכז השלטון המקומי
ש. רותם - סמנכ"ל משרד הפנים
ח"כ א. אפרת
ד. ברזילי - ראש עיריית חדרה
ע. אתגר - אגף התקציבים באוצר

מזכיר הועדה: י. יפה

רשמה: א. גוטמן

1. סדר היום: מסקנות ועדת המשנה בענין גורלו של מושב "שגב" - הצעת ח"כ ב. מואב.
2. ניהול המשק הכספי ברשויות המקומיות - הצעת ח"כ י. בארי
3. שאלת הסתבכות הרשויות המקומיות בעסקות אשראי בריבית גבוהה - הצעת ח"כ א. אפרת
4. בעיות המימון של הרשויות המקומיות

157

(עמק) הימ 17-12-75

היו"ר י. ארידור: אני פותח את הישיבה.

1. מסקנות ועדת-המשנה בענין גורלו של מושב "שגב" (הצעת ח"כ ב. מואב)

היו"ר י. ארידור: אני מבין, שכל חברי הוועדה קראו את המסקנות.

ב.צ.קשת :
אני מבקש להוסיף אינפורמציה. ראשית, אני רוצה להגיד לכם, שהמסקנות האלה הן פרי לבטים רציניים מאד, ופרי פשרות על גבי פשרות. העמדות בענין שגב, היו קיצוניות, וכך גם הורכבה ועדת-המשנה; מצד אחד, המציע, ח"כ ב. מואב ומצד שני ח"כ א. ורדיגר, אשר לא רשמית תמך בעמדת אנשי תל"ת, בשעה שח"כ מואב תמך בעמדת אלה הנקראים ותיקי המושב. לכן, תבינו מה היה גורל אלה שנמצאו בתוון, כמו ח"כ גבלבר וח"כ יריב. המסקנות הן פרי של דיונים רבים, וכפי שאמרתי, פשרות רבות. אולי קצת בסרקזם, היתי אומר, הראיה לפשרה היא בזה ששני הצדדים לא שבעי-רצון; לא הוותיקים ולא אנשי תל"ת, כיון שלא יכלנו לספק את רצונם. כדי לספק את רצון אחד הצדדים, היה צריך לקבל את דעתו.

קבענו כמה יסודות: א. הדאגה שלנו צריכה להיות לישוב אותו חבל-ארץ ע"י יהודים, וככל האפשר יותר מהר. ב. הגוף אשר מסוגל היום להוציא את הדבר הזה לפועל, זו הסוכנות היהודית. ג. אותם אנשי שגב, הוותיקים, אשר ברצונם להשאר במקום, רשאים, זכאים וצריכים להשאר. ד. אין לערער על זכותם של אנשי תל"ת להתבסס במקום. אם הם יגיעו לידי הסכם עם הסוכנות, לעבור למקום אחר באותו האזור - אין לנו, כמובן, שום התנגדות.

אלה הם היסודות, שהנחו אותנו במסקנות שלנו. אם להוסיף עוד מסקנה אחת, הרי זאת המסקנה, שיש לעודד כל אותם גופים, אשר התארגנו ומתארגנים ברצון לעלות לאותו חבל ארץ. המסקנה היא, המלצה חמה של הוועדה לאפשר להם לעשות זאת. לשמחתנו, יש לציין שיש גופים כאלה די רבים, עם מספר אנשים גדול, אשר מעוניינים לבוא ולהתישב, או בשגב או בסביבת שגב. גם כפרים תעשיתיים, יש לעודד. אנחנו יצאנו מתוך גשיה, שצריך לעודד כל אחד אשר רוצה שם לחיות. אם רוצים אנשי רפא"ל לעבוד במקום שלהם ולגור בשגב - יש לעודד אותם. אם אנשי תל"ת והקרובים שלהם רוצים להקים שם מוסדות חינוך - לעודד אותם. אנחנו בעד כל ישוב יהודי היכל לקום שם, כי המקום הזה פרוץ ולא מיושב.

אינני יודע מי דאג להעביר לוותיקי שגב ולאנשי תל"ת את ההמלצות של ועדת-המשנה, עם הערה שאלה המלצות שלי. אני חושב, שנעשה בזה דבר לא יפה. (ב. מואב: הראו לי את ההמלצות האלה. אמרתי שאני אמנם קבלתי אותן אבל לא דנו בהן)

אנחנו ישבנו כמה פעמים בוועדת-המשנה, ודחו ישיבות בגלל זה שאתה, ח"כ מואב, לא היית, אבל לא יכלנו לעכב את הדיון. אני קבלתי מכתב אישי מאד לא סמפטי, מאנשי שגב. אני חושב, שזה לא קולגיאלי.

ב. מואב:
אני מצטער. היתה אי-הבנה. אמר לי מ. גורדון, שיש כבר מסקנות. אמרתי לו: "אני מצטער, אלה מסקנות שעדיין לו על דעת הוועדה." חשבתי, שאתה, בתור יו"ר ועדת-המשנה, הצעת הצעה. אני גם אמרתי ליו"ר הוועדה, שאני מתפלא שחילקו את הדברים האלה. והוא אמר: "נדון בכך, זה יבוא לוועדה."

אני מבקש להסביר, שזה היה מתוך אי-הבנה, ולא מתוך רצון רע.

היו"ר י. ארידור: אני מקבל את ההסבר של ח"כ מואב כעיקרון מדוע הוא אמר שזאת הצעה של ח"כ קשת.

אנחנו נעבור עכשו על המסקנות, ולא ניכנס

להערות סגנוניות.

י. יפה :

(קורא) מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בענין: "גורלו של מושב שגב". (הצעת ח"כ ב.מואב). בישיבת הכנסת שהתקיימה ביום 2 ביולי 1975 העלה חבר הכנסת ב.מואב את הנושא "גורלו של מושב שגב", על סדר היום. הכנסת החליטה להעביר הדיון לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

לאחר ששמעה הוועדה בישיבתה את נציגי הצדדים, החליטה למנות ועדת-משנה שתחקור ותבדוק הענין ותגיש המלצותיה.

ועדת המשנה בקרה בשגב וקיימה דיונים עם משרד הפנים, משרת ישראל, הסוכנות היהודית, מינהל מקרקעי ישראל, נציגות של התנועה להפצת תורה ונציגי המתישבים הוותיקים.

ועדת המשנה הביאה מטצאיה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, ומכאן הדברים הבאים:

ר ק ע

הרקע לסכסוך שפרץ בין חלק מתושבי שגב הוותיקים לבין אנשי תל"ת (התנועה להפצת תורה) הוא סרובם להכיר בזכות תנועת תל"ת להתבסס במקום.

הבירורים שקיימה הוועדה, העלו, שעליתה של תל"ת לשגב באה בעקבות פנייתם של גורמים ממסלתיים ובעידודם, לאחר שהישוב התרוקן ברובו המכריע מתושביו שעקרו ממנו בנס בות שונות.

יש לציין שנוכחות תל"ת מנעה חיסולו הסופי של הישוב, זאת לאחר שגם הסוכנות היהודית נטשה אותו ולא היה שום גורם ציבורי שידאג לשיקום המקום.

עכשו, משעמדו מוסדות המדינה על הצורך הדחוף בישוב הגליל ובאכלוסו בקנה מדה רחב, והתכנון המקיף של התישבות זו, התעוררה שאלת עתיד קיומם של מוסדות תל"ת והשתלבותם בתכנית. לפיכך, ממליצה ועדת הפנים את המסקנות הבאות:

ג. אליעד :

הערתי תהיה יסודית וכללית. אני לא רק מתוכח, אלא היתי מהראשונים, שראיתי בבעית איכלוס הגליל, כאחת הבעיות הדחופות של ישראל, ובאבקתי על זה. אבל, אני חושב, שזה מסמך מדיני, וזה מסמך של הכנסת, והוא נתון להפצה ויכולים לצטט אותו בכל מקום.

אני מאד מבקש ומאד ממליץ, שנשים לב לפחות בניסוח. כשאתם מדברים על הצורך הדחוף בישוב הגליל ובאיכלוסו בקנה-מדה רחב, אני רוצה להציע במקום הדבר הברור הזה, שפה גם המשמעות ברורה, אני מציע להגיד: "עכשו, משעמדו מוסדות המדינה על הצורך הדחוף בפיתוח האוכלוסיה, התעוררה שאלת עתיד קיומם של מוסדות תל"ת והשתלבותם בתכנית.

ב.מואב : אפשר לכתוב: "פיתוח הגליל" במקום "בישוב הגליל". מרכזי תעשייה ישרתו גם את האוכלוסיה הערבית לא

פחות.

ג.אליעד : אני מציע, שבמקום "ישוב הגליל" יהיה כתוב: "פיתוח הגליל ואיכלוסו".

א.גיבלבר : בפרוש מדובר על פיתוח, איכלוס והתישבות. מה שאנו אומרים בהמשך, על הסוכנות וכו', על השטחים הרי מדברים גלויות ואני לא צריך לכתוב. אבל התישבות זו מלה מקובלת.

מ. הכהן : אני רוצה לחלוק לחלוטין על ח"כ ג.אליעד. אני חושב, שאין שום סבה, שבמסמך מדיני אנו נתעלם מכך שיעודה של מדינת ישראל זה יהוד הגליל. גם מזה אנו פוחדים?!

לכן, אני אומר, שיהיה כתוב "יהוד הגליל".
אל נשחק כאן. מה פתאום איזה פיק ברכיים?

א. ורדיגר: אני מצטרף לדעתו של ח"כ הכהן.

א. גיבלבר: אני מציע, שנשאיר את הנוסחה הקודמת, אבל נוסיף את המלים "פיתוח הגליל".

ב. מואב: זה להשאיר את הנוסח כפי שהוא. יהוד הגליל - זה ברור.

היו"ר י. ארידור: ההצעה היא להוסיף ברקע את המלים "יהוד הגליל".

מ. הכהן: בהחלט. אם בגבולות מדינת ישראל הנוכחיים אנו פוחדים להגיד "יהוד הגליל" - זה ממש מוזר.

א. גיבלבר: כשהבאתי את ההצעה בפעם הראשונה, כל הגורמים וכל המפלגות יעצו לי שלא להשתמש במונח "יהוד הגליל", ולא היתה מפלגה שיצעה לי לעשות אחרת.

היו"ר י. ארידור: אנו מאשרים מה שהוקרא, בצרוף המלים "פיתוח הגליל" במקום המתאים.

ב. מואב: אני רוצה לצרף לסיפא עוד משהו. התעוררה שאלת עתיד קיומם של מוסדות תל"ת. איפה האוכלוסיה בעיה של התושבים הוותיקים וזה צריך להיות מאוזן. המקומית, כאן? זו גם של התושבים הוותיקים וזה צריך להיות מאוזן.

היו"ר י. ארידור: נוסיף, אחרי המלים "מוסדות תל"ת", - והתושבים הוותיקים.

ב. מואב: העמדת הנושא על רקע הסכסוך, שזה הסרוב לתכיר בסוכנות, זה לא מצלצל טוב. האם זה רקע משפטי? זה יותר רקע חברתי. אני מדבר על הזכות להתישב במקום. זה לא היה ערעור על הזכות לבוא להתישב שם.

היו"ר י. ארידור: זה הרקע. אחרת, זה לא היה מגיע לכאן.

י. יפה: (קורא) מ ס ק נ ו ת

1. הוועדה קוראת לגורמים ממשלתיים ולסוכנות היהודית לעודד יישובם של יהודים בגליל ולקדם כל תכנית פיתוח להשגת משרה זו.

ב. מואב: הנוסחה הזאת מאד כוללנית. אני רואה שיש התייחסות מסעיף מס. 2 ואילך, ולדעתי עלינו להתייחס לזה ברצינות. מציעים כאן פקיד של פקיד של פקיד, ז"א בדרג נמוך, שהוא יתאם את פיתוח הגליל. לקרוא לגורמים ממשלתיים - זה מאד סתמי. אנחנו רוצים שיהיה גוף בדרג הבכיר ביותר של הממשלה, ואנחנו זורקים הכל לסוכנות. לדעתי, הסעיף הראשון הוא מיותר, אלא אם כן אנו מתייחסים ברצינות לדברים. הסעיף הראשון הוא דקלרטיבי.

ג. אליעד: אני מוצא, שזה סעיף מיותר ואיננו נוגע לנושא. אנו מדברים על גורלו של מושב שגב ולא על דקלרטיביות. זה לא נחוץ. בשביל מה? יש אחר כך סעיף מס. 2 ונדבר על איכלוס ופיתוח הגליל וכו'. בשביל מה הפתיחה הזאת? אני לא אתוכח עם ח"כ הכהן למי יש פיק ברכיים יותר גדול, אבל התבונה המדינית מחייבת, מה שאתה לא חייב לאמר ולהתגרות בזולת, ולא לחשוף את עצמך - החכמה היא לא לגלות את עצמך. זאת למדתי בצבא.

מ. הכהן : בצבא גם למדתי, שיש הפגנת כח. גם "שרירים" זה מינוח צבאי.

ב.צ.קשת: אינני מבין מה זה פיק ברכיים ואל בשחק פה בגבורות. אנחנו לא יכלנו לדבר על שגב ולגמור את זה בסכסוך בין גורדון ובין הרב. הענין הזה קשור בדאגה גדולה, שהתעוררה אצלנו בישוב חבל זה של הגליל. שבעי ביותר, שאנו בענין זה פונים בקריאה לממשלה ולסוכנות, שעליהם לעשות את הדבר הזה. בסעיף שני אנו רואים בסוכנות באופן ישיר גורם מבצע, ואנו יודעים שהסוכנות בלי גורמים רשמיים אינה יכולה לעסוק בזה. מה אתם עושים מזה ענין? איזה התגרות אתם רואים פה?! אם אנו כותבים, שהממשלה צריכה לעסוק בזה, האם זאת התגרות?

נ.אליעד: אולי ניקח את הדברים מהרקע על פיתוח, איכלוס וישוב הגליל, ונעביר את זה לכאן.

ב.צ.קשת: כשאתה מעורר את זה עם רקע פוליטי - אני מתנגד לזה.

נ.אליעד: נחליט, שיהיה לנו ברור. אני יודע, ואני נמצא בסביבות אלה. (ב.צ.קשת: אתה לוקח עכשו בנצרת אדמות של ערבים.) מה שקרה בנצרת, אני מאשים את "הליכוד", שלא שער להצעה לא להחיל את החוק, ופניתי לח"כ ארידור, לח"כ לנדאו ולח"כ שמיר.

א.גיבלבר: אינני יודע מדוע אתם מתוכחים מחדש. הבעיה עומדת בכנסת ובממשלה, ובוועדת העבודה, אי אפשר להסתיר את זה, והמסקנות שם תהינה ברורות. כשבאנו לשגב, ושגב היא בגליל המערבי, ראינו שהבעיה שם לא תיפתר בין 16 משפחות ובין תל"ת, אלא רק בפתרון כולל, וזה בא לידי ביטוי במסקנות האלה.

בסעיף מס. 2 אי אפשר להטיל את איכלוס הגליל רק על הסוכנות. בסעיף מס. 2 נוכל להכניס את הממשלה והסוכנות כמו ברקע.

א. ורדיגר: אנחנו צריכים להזכר איך הדבר הזה התחיל. כבר בפגישות הראשונות, התברר לנו שמה שקורה בשגב, זה סימפטום של מצב הנמשך שנים רבות - היהודים עזבו ישובים בגליל, והישוב הזה נעזב על ידי תושביו. לכן, בתבקשו להכנס גורמים אחרים. אחר כך, פרץ הסכסוך. ובכן, כאן יש איזה מקור וסבה לכל המצב. יש סבה שהיא, עזיבת הגליל. לא יתכן לא להתחיל במסקנות בנקודה החשובה ביותר: "יהודים, שובו לגליל".

היו"ר י. ארידור: נהיה מוכרחים את הסעיף הזה לסיים בהצבעת רוב.

ה צ ב ע ה: בעד השארת הסעיף - רוב
בעד מחיקת הסעיף - 2

היו"ר י. ארידור: הסעיף נשאר. לגבי הגוף הצריך לשפל בזה - זה כתוב בסעיף מס. 2. תוכל לתקן את שם הגוף, אם תרצה. זה רק ענין טכני.

ב. מואב: אני מציע בסעיף מס. 1, - כיון שאינני מסתפק בקריאה סתמית האומרת לעודד ישוב יהודי בגליל, לקדם כל תכנית פיתוח להשגת מטרה זו - מה זה תכנית פיתוח? האם זה תעשייה? - אני מציע להעמיד את תכנית הפיתוח - אם הסעיף הזה נשאר - להעמיד את תכנית הפיתוח ברישא של הפיסקה, ולא להסתפק בקריאה לגורמים ממשלתיים ולסוכנות היהודית, אלא יש כבר החלטה של הכנסת המדברת על פיתוח הגליל, יש תכנית של השקעת 1,5 מליארד ל"י, יש תכנית להביא מאה אלף תושבים, יש תכנית לאכלס את הגליל. בואו נכניס את זה ונציין את זה. נקרא לילד בשמו, במקום להסתפק בקריאה סתמית העלולה לגרום נזק במקום להועיל. נדבר על תכלית.

א. גיבלבר: זה לא הנושא שלנו.

ב.צ.קשת : אני מציע להשאיר את הסעיף כמו שהוא.

היו"ר י. ארידור : הענין של שגב הוא על רקע מסוים. את הרקע הזה ממצים במשפט אחד או שנים בתחילת המסקנות. הנושא איננו פיתוח הגליל, אלא שגב על רקע של הגליל. לכן, נראה לי, שצריך להשאיר את הסעיף כמו שהוא.

מ.הכהן : אני מסכים עם דברי היו"ר, ואני מציע להוסיף: "לזרז", לפני המשפט "ישובם של יהודים בגליל...".

ב. מואב : אנחנו, בצורה כזאת, משמיטם את הטעון הממשלתי. אני חרד למדיניות הממשלה במיגזר הערבי. אנחנו משמיטים מידי הממשלה ומידי הכנסת, את אחד הטענות הטובים ביותר, שאנו כלנו רוצים שיהיה רוב יהודי גדול בגליל. אחד הטענות המרכזיים הוא, שפיתוח הגליל הוא לטובת רוב תושביו. אנחנו הולכים להפקיע קרקעות בגליל כדי שאפשר יהיה לישב אותו, ואנחנו צריכים לבוא לאוכלוסיה הערבית ולאמר שפיתוח הגליל איננו סותר את טובת כל התושבים. אני יושב באופוזיציה, אבל לא באופוזיציה הרוצה שהגליל יהיה ערבי. אנו צריכים להעמיד הסברים טובים כשרוצים להפקיע אדמות ערביות.

א.גיבלבר : אני מציע, במקום "להשגת מטרה זו" - לטובת כל תושביו.

היו"ר י. ארידור : ההצעה התקבלה, ובמקום "להשגת מטרה זו", יהיה: "לקדם כל תכנית פיתוח לטובת כל תושביו". אנחנו מאשרים סעיף מס. 1 עם התיקונים.

י. יפה : (2) הוועדה רואה בסוכנות היהודית את הגוף שצריך לבצע את תכניות אכלוס הגליל, בהתחשב בתכניותיה להקמת כפרים תעשייתיים באזור שגב.

ב.צ.קשת : לא דובר על תכנית איכלוס הגליל, אלא על אזור שגב. כאן לא צריך להיות כתוב "אכלוס הגליל", אלא, "אכלוס שגב".

א. הרליץ : אני מניחה שדובר עם הסוכנות. מה הם אמרו?

ב.צ.קשת : הם דברו אתנו. הם הציעו עצמם.

היו"ר י. ארידור : במקום "אכלוס הגליל" יהיה "ישוב אזור שגב".

ב. מואב : היות ולא היתי בשתי ישיבות, אבל בישיבה אחרת, בנוכחות י. אדמוני, בנושא שדובר על ישוב הגליל ורמת הגולן, לא ברור לי ואני רוצה לשאול, האם הסוכנות היהודית תתכנן וגם תבצע? היא אמנם מתכננת. אבל, האם היא גם תבצע? עד היום היא היתה מבצעת את הישובים הכפריים, אבל היא אינה מבצעת תכניות של ישובים עירוניים. השאלה אם אנו מדברים על ביצוע בידי הסוכנות היהודית ולא ע"י הממשלה בעזרת גורמים אחרים?

א.גיבלבר : בעצרת הסוכנות זה הוצע כפרויאקט בשביל אנשי המגבית מחו"ל, כפרויאקט ממשי, קונקרטי, באזור זה ובעוד אזורים בגליל, בסיסמה של כפ"תים. כן, שהם תכננו גם כפרים וגם מרכז אזורי תעשייתי. ז"א, שם לא מתכננים שיכונים.

ב. מואב : האם הסוכנות תבצע את האזור התעשייתי?

א.גיבלבר : האזור התעשייתי גם כן בביצוע הסוכנות.

היו"ר י. ארידור : היתי כותב "בהתאם לתכניותיה" ולא "בהתחשב...". אני מבין, שהניסוח התקבל.

ב. מואב: אני מציע: "...הגוף שצריך להכין, לתכנן ולבצע..."
לא ברור לי אם הם מבצעים לבד את התכנית. האם הממשלה
תקים את השיכונים ואת אזור התעשייה? איך אנו קובעים, שהסוכנות
היהודית מבצעת הכל?

א. גיבלבר: את השיכונים תבצע הממשלה.

א. ורדיגר: אני מציע, את הסעיף הזה להשאיר לאחר בירור עם
הסוכנות היהודית בקשר לביצוע. אני יודע, שאדמוני
הודיע לתל"ת שהוא לא יכל לחתום על שום הבטחה לפיתוח, עד שלא יקבל
אישור של ועדת השרים. אם מדובר בתכניות - התכניות הן של הסוכנות.
אם אנו מדברים רק על תכניות - אז מדובר בסוכנות היהודית. היא
המתכננת. התאום - עם גורמים אחרים. אבל, היא מתכננת. אבל, לביצוע
יש גם גורמים אחרים.

מ. הכהן: צריך לכתוב "הגוף העיקרי", ואז אנו משאירים מקום
פתוח לגורמים נוספים.

היו"ר י. ארידור: האם מוסכם שיהיה כתוב: "הגוף עם גורמים אחרים"?
כן, אנו משאירים לסוכנות גמישות מסוימת.

ב. צ. קשת: אם אנו מסכימים למה שהסוכנות רוצה או לא - על זה
היו היו חילוקי-דעות ביננו, ולבסוף הסכמנו שהם
צריכים לעשות את זה.

היו"ר י. ארידור: ובכן, התקבל הנוסח הזה.

י. יפה: (3) ועדת הפנים קובעת, שבמסגרת הישוב מחדש של שגב,
יישמרו הזכויות המלאות של תושביו הוותיקים ושל
תל"ת. לתושבים שהביעו רצונם לעזוב את המקום יובטח דיור חלוף על
ידי משרד השיכון.

א. הרליץ: אני רוצה להזהיר עצמנו לא לאמר דבר נחפז, כי אותם
תושבים שיעזבו, יקחו את זה כשטר למשרד השיכון.

ב. צ. קשת: בין משרד הפנים ומשרד השיכון יש הסכם עקרוני, ויש
הצעת פתרון לחלק מהם.

א. ורדיגר: זה לפי בקשת התושבים. רק אלה הרוצים לעזוב.

ב. מואב: במקום הישוב החדש של שגב, אני מציע שיהיה כתוב:
"ישוב מחדש של אזור שגב".

היו"ר י. ארידור: לא. כאן מדובר רק על שגב.

ב. צ. קשת: שגב נעזבה ושש בה עכשו ריב.

מ. הכהן: תקרא לזה ישוב מחודש.

היו"ר י. ארידור: אפשר לכתוב: "חיזוק הישוב בשגב".

ב. מואב: אם הפתרון הוא כפי שהסתמן ע"י הסוכנות, זה להקים
כפ"תים, ובמסגרת אחד מהישובים האלה יימצא לתל"ת
פתרון, בהסכמת תל"ת. אם כן, על איזה ישוב שגב מדברים? מדובר על
פתרון גם לתל"ת וגם לוותיקים, אז צריך להיות ישוב מחדש של אזור
שגב.

ב.צ.קשת : אנחנו קובעים, קדם כל, כלפי המושב שגב, שיש זכות לשני גורמים לחיות שם. אנחנו קובעים לגבי אותו מושב שגב, שהתושבים הוותיקים הרוצים לעזוב, חייבים לעזור להם ע"י פתרון לשיכון. אם הסוכנות - שעליה אנו מטילים את כל העניין הזה באזור - תבוא בדברים כדי להעביר למקום אחר - על זה אנו מדברים אחר-כך. אבל, אם הסוכנות אומרת שהיא לא מוצאת פתרון אחר, אנו קובעים שהפתרון הוא כאן במושב שגב.

ב. מואב: אני מציע: "ועדת הפנים קובעת, שבמצב הקיים בשגב, ישמרו הזכויות המלאות של התושבים הוותיקים ואנשי תל"ת."

א.גיבלבר: זה לא יהיה במצב הקיים.

ב.מואב: אם מדברים על תכנית פיתוח - אז זה אזור שגב.

ב.צ.קשת: בכלל לא עולה על דעתנו להעביר את הוותיקים למקום אחר. את תל"ת - כן. לתל"ת מציעים מקום אחר, ואם תהיה מצדם הסכמה - הם יועברו.

ב. מואב: זה לא מופיע בשום מקום במסקנות, אם יועבר האתר, לא מדובר על הוותיקים.

היו"ר י. ארידור: מדובר על שמירת הזכויות המלאות. אנו בוסים: "הזכויות הקיימות".

ב.צ.קשת: למה הזכויות הקיימות? אולי יהיו זכויות יותר טובות. אולי נשפץ להם את הבתים.

ב. מואב: אפשר לכתוב: במסגרת המצב הקיים בשגב, ישמרו הזכויות המלאות.

ב.צ.קשת: המצב הקיים, ז"א שעוד אין פתרון אחר לתל"ת, ז"א אסור לוותיקים להגיד שתל"ת יעזבו, ואסור לתל"ת להגיד שהוותיקים יעזבו, אלא אם כן ימצא פתרון.

ב. מואב: אני מציע: "במצב הקיים, ישמרו הזכויות המלאות".

נ.אליעד: אם תכתוב כך - אתה מגביל את פיתוח המקום, כי אתה רוצה שיהיו הזכויות הקיימות.

היו"ר י. ארידור: אני מוכרח לקיים הצבעה.

ה צ ב ע ה: בעד הניסוח כפי שהוצע - רוב
בעד תיקון הניסוח - 1

הסעיף נשאר כפי שהוצע לוועדה.

י. יפה : (4) הוועדה קובעת כי כל תכנית לאזור שגב, צריכה להביא בחשבון את קיום מוסדות תל"ת באזור וקביעת אתר מושבה, יעשה בתיאום עמם ובהסכמתם, ושעל הסוכנות היהודית להקים את ישוב תל"ת ומוסדותיה, בתנאים דומים לאלה שיוענקו לכל מתיישב במסגרת זו.

ב. מואב: יש לי הערה לכך, שאנו לא מזכירים בשום מקום מה יקרה לתושבים הוותיקים.

א. ורדיגר: נציגי הסוכנות הסבירו לנו את המצב, ואמרו שאם מדובר על העברת תל"ת למקום אחר, מדובר בפרוש שהוותיקים נשארים בשגב ומשתלבים במוסדות ציבור במקום. היות והסעיף הזה מדבר רק על העברה, הרי זה לא נוגע לתושבים הנשארים במקום.

א. הרליץ:

אז זה יהיה סעיף מקביל.

ב. מואב:

זה יהיה סעיף נוסף, נפרד.

ב. צ. קשת:

היות ואתה לא מסתפק במה שכתוב, ואתה רוצה להדגיש את גורל הוותיקים בשעה שתל"ת יעזבו,

ב. מואב:

כן. אני רוצה לקשור את הסוכנות לענין הזה, ובמסגרת התכנית לפיתוח אזור שגב, ישלבו את התושבים הוותיקים של שגב. במסגרת התכנית לאיכלוס אזור שגב, ישמרו הזכויות של הוותיקים כמושב שגב, בתיאום עם המוסדות המשפלים.

א. גיבלבר:

ברגע, שאומרים "בתיאום אתם", זה טוב. ברגע, שאומרים "בהסכמתם", בותנים להם זכות וטו. אני היתי מסתפק רק בתיאום אתם.

היו"ר י. ארידור: אנו נשאיר את זה, כרגע, בסימן-שאלה.

א. ורדיגר:

אם כך, יש לי הרבה הערות בסעיפים אחרים.

2. ניהול המשק הכספי ברשויות המקומיות (הצעת ח"כ י. בארי)
שאלת הסתככות הרשויות המקומיות בעסקות אשראי בריבית גבוהה (הצעת ח"כ א. אפרת). בעיות מימון של הרשויות המקומיות

היו"ר י. ארידור: הנושאים שאנו מעלים על סדר היום אלה הצעות של ח"כ י. בארי ושל ח"כ א. אפרת, וכן נושא בסדר-היום בענין בעיות המימון של הרשויות המקומיות. נקיים דיון משולב בכל הנושאים.

א. אפרת:

אני רוצה לברך את ח"כ י. ארידור, ואני רוצה לקוות שהוא יביא את הנושא הזה לסיכום סביר, מתקבל על הדעת ופורה.

צריך לאמץ את הזכרון כדי להזכר, שאי-פעם הוגשה הצעה לסדר-היום בכנסת בענין תקציב העיריות. הוזמנתי לישיבה זו כבעל הצעה לסדר-היום. כזכור, כאשר הבאנו את ההצעה לסדר-היום, היינו שניים; ח"כ י. בארי הביא הצעה בנוסח קצת אחר.

התקציב הכללי של כל העיריות היה אז 3,5 מליארד. היום התקציב מגיע ל-5 מליארד, ועוד 1,5 מליארד לפיתוח. אני מקווה, שיחסית הגרעונות לא גדלו. אינני רוצה להגיד, שאבסולטית לא גדלו. אבל, הדאגה אז היתה לא לגודל החוב, אלא לאיכותו של החוב ולצורת ההסתככות של העיריות; זעקת השבר יצאה מפי ראשי העיריות נוכח מצבן הכספי ונוכח העובדה שהממשלה היתה זאת שאישרה להן כניסה לחובות צמודים בקופות של חברות ביטוח וכל מיני מתווכים שונים. כל אלה היו בטוחים בעיריות כבעל-חוב נאמן, המשלם את חובותיו. העיריות לקחו את ההלוואות, וזה עולה כסף רב לעיריות, לציבור ולממשלה.

משאלתנו היתה, שיעשה נסיון להוציא את העיריות מהמצב הזה, אם ע"י קונסילידציה של החובות, או ע"י הפסקת השיטה של קבלת הלוואות צמודות.

אנחנו הצענו, שהוועדה הזאת תחתור לשינוי שיטת המסים, לרפורמה בשיטת המסים העירוניים.

אלה היו דברים, שהצגתי אותם ביתר-הרחבה בכנסת. אאני חושב, שהשרותים של העיריות שייכים לשטחים הקרובים ללבי, כוונתי לשרותים בכלל במדינה, ובעיקר שרותים סוציאליים שהם ברובם שרותי עיריות. היה בלבי על כך, שנושא העיריות הוא נושא שיש לספל בו כדי להבריא הבראה מלאה.

אני רוצה לקדם בברכה את חידוש הדיון בנושא.
אני פונה ליו"ר, שיזרז את הדיונים כדי שנוכל לזכות שבכהונה זאת של הכנסת נגיע לרפורמה במיסוי ולביסוס השרותים על יסודות יותר מוצקים.

היו"ר י. ארידור: אני מודה לח"כ א. אפרת, גם על הברכה, וגם על האשראי שהוא בותן לי. אני מקווה, שנגיע למסקנות טובות בנושא זה.

פ. אילון : אדוני היו"ר, חברי-כנסת נכבדים, אני שמח שח"כ אפרת הציג את הענין בצורה ברורה ובתמצית. עברה שנה מאז עלה הנושא בכנסת ובינתיים היתה ועדת שלשה, שהיתה בהרכב הזברים קוברסקי, גפני ואנוכי. הוועדה היתה צריכה להציע לשר הפנים ולשר האוצר הצעות לשיפור המימון ברשויות המקומיות. הוועדה הזאת הניחה לפני כחד את מסקנותיה לפני שני השרים. יש להניח, שבשכונות הקרובים תובאנה המלצות אלה בפני הממשלה כלה, אשר תיתן להן תקף.

ביסוד ההמלצות האלה, יש דברים שדיבר עליהם ח"כ אפרת. יש שתל המלצות עיקריות. שציינ אותן: אג"ה תקציבים. שיוגשו ע"י הרשויות המקומיות לא יהיו בלתי מאוזנים ולא יקבלו הלוואות לתקציבים רגילים, אלא יצטרכו להיות ממומנים אם בהשתתפות ישירה של האוצר בחלק מהכנסות המדינה דרך משרד הפנים לאיזון תקציב, אבל לא בהלוואות לכיסוי גרעונות שוטפים. ב. גם תקציבי פיתוח, ובהם תקציבי פיתוח שמשרדים מסוימים ממומנים עליהם, כמו לבתי-ספר, גני-ילדים, תיבתן העלות המלאה ויועמד לרשותן הסכום הדרוש לפיתוח אותם שרותים כמו בתי-ספר וגני-ילדים, כדי שלא יסתבכו בחובות נוספים. (כל החובות בעירית אילת הם בקשר למוסדות הינוך). כאשר תקבע המסגרת מדי שנה בשנה בהתאם לתקציבי המדינה, אז הממשלה תעמיד לרשות הרשויות המקומיות אשראי מסווג כמו לתעשייה ולחקלאות. אז לא תזדקקנה הרשויות המקומיות לאותן חברות הנותנות הלוואות בהצמדה ובריבית גבוהה, ולא תסתבכנה בנושא הפיתוח.

זה יהיה מוגבל, המדינה לא תוכל להעמיד משאבים עצומים לפיתוח, אבל העיקרון ייקבע וגם המסגרת צריכה להקבע במשותף ע"י שלשה הגורמים מדי שנה בשנה.

אני רואה בשני טעיפים אלה, שינוי ביחסים בין השלטון המרכזי והשלטון המקומי ומניעת הסתבכות-יתר.

לא נמצא עדיין פתרון לבעיית החובות והגרעונות המצטברים. השארנו נושא זה פתוח, כי לא היה בפנינו כל חומר, ולא התגבשה הצעה קונקרטית איך לפתור את הבעיה הזאת של העבר. אנחנו רצינו קדם כל, שההסתבכויות לא תמשכנה. אבל, הנושא הזה של גרעונות מצטברים, לא נעלם מהוועדה. היא עדיין לא קבעה עמדה בנושא זה.

לא נאמר באופן חד וחלק, דבר בקשר למיסוי העצמי. היו שתי הצעות. כל הגורמים היו מחולקים ביניהם. במשרד הפנים, היתה דעה בעד ודעה נגד, במשרד האוצר היתה דעה בעד ודעה נגד. גם בתוכנו, בשלטון המקומי, היו דעות בעד ונגד, ז"א בעד קיום מס עצמי מקומי ונגד מס עצמי מקומי.

הוועדה הציגה את שתי העמדות, בתמצית ובהסבר קצר, את החיוב והשלילה, ומסרה לשני השרים את ההכרעה אם ישאר מס עצמי ברשויות המקומיות.

בכל מקרה, קבעה הוועדה, שהפער בין הוצאות והכנסות יכולה על ידי המדינה. אם יהיה מס עצמי, הפער יהיה קטן יותר, ואם לא יהיה מס עצמי, הפער יהיה גדול יותר.

בשנת 76 אין כל סיכוי ששני השרים יחליטו על ביטול מס עצמי. אבל, לקראת שנת 76, לאור תקציב המדינה, כנראה שהשרים יחליטו להשאיר את הארנונה הכללית. אנחנו מסרנו את זה להחלטת שני השרים. אמרנו, שאם השרים לא ירצו להחליט בנושא זה של קיום מס עצמי,

יועבר הנושא לוועדה בלתי-תלויה, אשר אנו מציעים בסעיף מס. 9, והוועדה הזאת היא אשר תחליט גם בנושא של מיסוי עצמי. זו היא ועדת מומחים. בינתיים הוועדה הזאת לא קמה, והשרים לא החליטו סופית אם ישאר מס עצמי. אם ישאר מס עצמי, אז אנו מבקשים שהארנונה הכללית לא תשאר במתכונת הקיימת. יש התחרות מי יסיל מס יותר נמוך על התושבים. לדעתי, המסים אינם קובעים את יחס התושבים לרשות המקומית אלא השרותים קובעים. אני, לפני הבחירות הקודמות העליתי את המסים, וזה לא הזיק לי בבחירות.

היינו רוצים להגיע לאחידות או לתיקרה של ארנונה כללית בכלל המדינה. מה שעדיין לא ברור לנו הוא, מה יהיה לקראת שנת 76. עוד הכל בלתי ידוע, משום שגם תקציב המדינה לא תובא עדיין לממשלה. רק ביום ראשון יובא התקציב לתחילת דיון. בכנסת בכלל עוד לא הובא התקציב, וקשה לדעת איך לנווט את הספינה הזאת.

במסקנות שלנו, אנו אומרים, שבאוקטובר צריך להגיד לרשויות מה עומד לרשותן. אבל, אנו היום כבר במחצית דצמבר, ועוד אין כל ידיעה. אני מניח, שלקראת 76 יצטרכו למצוא פתרונות זמניים לתקופה של 3-6 חודשים או סידורים זמניים של מה שמומלץ ע"י הוועדה; כי הסידורים המומלצים ע"י הוועדה הם פרוצס שיקח קצת זמן.

אני מניח, ששנת 76 תהיה תקופת מעבר כדי להכנס בצורה מסודרת לשנת 1977.

היו"ר י. ארידור: אני אבקש להתרכז בכמה נושאים הטעונים תבהרה לוועדת הפנים; א. באיזה מדה ההמלצות שישנן היום, הן שונות מההמלצות או ההחלטות שהיו בעבר. כלאמר, השאלה היא אם יש כאן רק חזרה על המלצות קודמות במדה מסוימת, שלא בוצעו בעבר, או יש כאן חידוש של משהו שלא היה בסדר. לדוגמא, אני מניח, שהיו הוראות לעיריות לא לקחת הלואות פרטיות. (פ. אילון: ההלואות לא נלקחו בלי רשיון.) אני שואל, מה כאן יהיה החידוש. מה הערובה שהמלצות אלה של הוועדה יהיו יותר טובות מאשר ההחלטות שהיו בעבר. העובדה, שבוועדת השלשה יושבים שני מנכ"לים של משרדים ויו"ר מרכז השלטון המקומי, לא עושה את ההמלצות ליותר מחייבות. ב. מדובר בתמיכה מממשלתית. אנחנו יודעים שיש התחייבות לתמיכה ברשויות מקומיות והן לא מגיעות בזמן, וכתוצאה מכך יש הסתבכויות. כמה ההתחייבות החדשה באה לשנות את המצב שלא יהיו הסתבכויות בהלוואות בריבית? ג. שמעתי אתמול, שמתוך הגרעון הבוסף של 300 מליון ל"י בשנה זאת, התחייבה הממשלה לכסות 180 מליון. נשאר 140 מליון ללא כיסוי.

אני רוצה לדעת, איך שלשה הגורמים המיוצגים בוועדה זאת, רוצים לפתור את הבעיה הזאת, או האם זה יצטבר לגרעון הגדול? איך יכוסה הגרעון הגדול? אני מבקש לדעת מה יהיה הפתרון?

אנו חייבים, במסגרת דיוני הוועדה, לחפש פתרון גם לגרעון המצטבר וגם לצורת המימון של הרשויות המקומיות.

אני חושב, שוועדת הפנים יכולה להביע את דעתה מה היא ממליצה בנושא פתרון בעית המימון ומסים, גם בנושא המסים וגם בנושא של חוב מצטבר. אני חושב, שוועדת הפנים צריכה לתת את דעתה על כך. לכן, אני מבקש לשמוע על כך דברים, גם אם זה לא הוכרע עדיין בממשלה.

ש. רותם: אני באתי יותר לשמוע, ואחר כך לתת תשובה - במדה ויש. שמעתם, שהיתה ועדה והיו מספר הצעות לתיקון המצב הקיים. יש הרבה תיקונים לעומת המצב הקיים, אבל זה תלוי בכנסת, כי אנו מבצעים מה שמחליטים בכנסת. בכנסת מחליטים מה להקציב לרשויות המקומיות.

אם הכנסת החליטה להקציב כך וכך לבנין בתי-ספר, ומצד שני יש חוק לימוד חובה וזה מחייב השקעת כספים, הרי אנו למדנו שאם יש כך וכך כסף, צריך לאשר הלוואות כי החוק הוא הקובע ואנחנו צריכים לקיים אותו ויש לתת את השרותים לפי החוק. אם היה צריך להקים בית-ספר והמימון היה 30% - כי כאשר מתחילים להקים ב"ס הבנין מוכן כעבור שלש שנים, והקבלן אינו ממהר כי מבטחת לו הצמדה לאינדקס הבניה - כי בסופו של דבר הבנין לא עלה שלשה מליון אלא תשעה מליון, ואז אמנם ההקצבה בהתחלה היתה 100% אך עד סיום הבנין אותו סכום הוא רק 30% מההוצאה לבנית הבנין. לכן, חיבים היו לתת לרשויות המקומיות למלא את החובות האלה.

אנו קשורים לשוק הכספים הקיים, ויש התחרות פרועה, והרשויות המקומיות הם אחד הגורמים המשפיעים על שוק הכספים. הם מתייבים גם את המחירים. אם מדובר כאן על סכום של 3 מליארד ל"י גם למימון התקציב השוטף, הרי ברור מה היא ההשפעה שיש ל-3 מליארד אלה על שוק הכספים. לא היתה ברירה אחרת. (פ. אילון): זה מוגזם לאמר שהרשויות לוקחות 3 מליארד ל"י בשוק החפשי). רק לתקציב השוטף עם הגרעון המצטבר, זה 1,5 מליארד ל"י.

ב.צ.קשת: אתם אישרתם את ההלוואות ואתם גם בודקים את ההלוואות לפני שאתם מאשרים?

ש. רותם: אנחנו אישרנו את ההלוואות ואנחנו גם בודקים את ההלוואות.

היו"ר י. ארידור: כמה החובות הפרטיים שנצטברו? האם הכל צמוד?

ש. רותם: 1,5 מליארד ל"י. הכל צמוד.

אנחנו מקווים שהשרים יקבלו את ההמלצות האלה, וזה ימצא ביטוי בתקציב המדינה ובמקורות הכספיים של המדינה העומדים לרשות הציבור. אם לא יטילו, יחד עם זאת, אחריות על הרשויות המקומיות - אני חושב, שאין תקנה לדבר הזה. צריכה להיות הטלת חובה על הרשויות לכיסוי חלק מהתקציב. הן צריכות למצוא חלק מההכנסות בעצמן, כי רק זה יכל להבריא את המשק.

היו"ר י. ארידור: איך יפתר הענין של 1,5 מליארד ל"י?

ש. רותם: יש לנו 540 מליון ל"י חוב מצטבר. במשך השנה היו 500 מליון ל"י, שלא היה לזה כיסוי מהממשלה. יש 300 מליון ל"י, אשר מר אילון יודע עליהם, ו-200 מליון הנמצאים במשרד הציבור ובמשרדים אחרים, שלא מצאנו אותם והיה צריך בינתים למצוא מימון לזה, ונוסף לכך היו פיגורים בבניה, ואשראי קבלנים וכו', וכל זה יחד מהווה 1,5 מליארד ל"י. על זה משלמים ריבית בהצמדה. מתוך המליארד וחצי, רק 450 מליון ל"י זה גרעון מצטבר. היתר זה אשראי ביניים. (ב.צ.קשת: הריבית היא אותה ריבית)

היו"ר שאל איך ימצא הפתרון. לדעמי, אם יקבלו את ההמלצות האלה ותהיה השתתפות הממשלה יחד עם הכנסות עצמיות, זה יכסה את ההוצאות השוטפות ולא יהיה צורך לקבל את אשראי הביניים, ולא יהיה צורך לבוא עם אשראי קבלנים, ואז יהיה אשראי מכוון, ז"א אני נשאר עם 450 מליון ל"י אשראי מצטבר + 450 מליון ל"י.

י. בארי: 250 מליון זה מאז מרץ 54.

היו"ר י. ארידור: גם בשנה זאת הממשלה היתה צריכה להעביר את הכספים לרשויות בזמן. מדוע אתה בטוח יותר בשנה הבאה מאשר בשנה השוטפת?

ש. רותם: בהמלצות האלה יש המלצה אחת האומרת שיועבר 1/12 של התקציב בלי ויכוחים ובלי התחשבנות. היום, כאשר רוצים לקבל כסף עבור הזנת ילדים, צריך למלא ניירת, כדי לדווח

למשרד החינוך, וזה לאחר מעשה, ז"א נותנים חדש ימים מזון לילדים, ואחרי חדש יש דוח ולאחר חדש נוסף יש בחינת הדוח ואחר כך נותנים הוראה לחשב הכללי לשלם. לכן, נוצר מצב של מחסור בכסף, ובינתים במשך 6-7 חודשים הרשויות המקומיות צריכות לדאוג לתשלום ולכן הן צריכות להשיג כספים ולשלם רבית.

אבל, אם זה יהיה מוסדר בצורה כזו שיהיה תקציב ז-1/12 מתקציב ישולם מדי חדש באופן שוטף לרשויות והדיווח יהיה כללי אחת לשנה, ויהיה פיקוח בשעת מעשה - זה יחסוך לנו את ה-400 מליון ל"י ריבית. זאת היתה הנקודה העיקרית והמחלה העיקרית.

הפיקוח של המשרד צריך להיות שוטף ולא צריכים לחכות לקבלת דיווח. אנחנו אמרנו שלא יתכן שרק כאשר מוציאים רשיון בודקים אם החנות נקיה, אלא במשך כל השנה צריך לבדוק אם השרותים מתקיימים כהלכה ולא לחכות לדיווח כספי.

אם בסוף השנה, הרשות המקומית למעשה קיבלה יותר הרי יעשו קיזוז על חשבון השנה הבאה. יכל להיות רק מקרה אחד, שרשויות מקומיות יקבלו מיקדמה מהממשלה, ואני לא יודע אם זה יהיה.

א. גיבלבר: שמעתי את דו"ר מרכז השלטון המקומי מר אילון. הוא, בעצם, אומר לנו: אתם, חברי-הכנסת, שבו ואל תעשו, אנחנו מסתדרים.

שאלתי היא, האם במשך כל השנים הסתדרתם עם שר אוצר זה ואחר, עם שר פנים זה ואחר, והנה יצא מה שיצא? איך תבוצענה ההצעות האלה, בתקנות או בחוק? כל הסדר כזה יכל להיות קיים ויכל לא להיות קיים. אני, אישית, הגעתי למסקנה. אני רק לא יודע איך עושים את זה. לאיזה חוק מצרפים הצעת חוק בדבר ההסדר? בין השלטון המרכזי לבין השלטון המקומי?

היו"ר י. ארידור: אני רוצה לצרף עוד שאלה: אם זאת המדיניות שרשויות מקומיות לא לוקחת הלוואות פרטיות יותר, האם לא כדאי להוציא חוק שרשות מקומית לא תוכל לקחת הלוואות פרטיות?

פ. אילון: יש לי תשובה קצרה. אני בעד לעגן המלצות אלה בחוק. אבל, צריך לתת להמלצות אלה תקופת הרצה של שנתים-שלוש. כך עשינו בענין מס רכוש, אשר פעל כמה שנים ללא חוק, וכיון שזה פעל טוב, הוגשה הצעת חוק שאושרה ע"י הכנסת.

אני מציע, שהדברים גם כאן יהיו מעוגנים בחוק, הן לגבי הדברים שאמר ח"כ גיבלבר, והן לגבי הדברים שאמר היו"ר הוועדה. אבל, צריך לתת לזה 2-3 שנים כדי לראות איך זה פועל ללא חוק.

ענין החובות, שדיבר עליהן מר רותם, אשר לחובות המצטברים, יש עוד מקורות כדי להקטינם; לא דברנו על פרעון החובות לחינוך, ואלה חובות המהווים חלק ניכר מחובות הרשויות, ואפשר לעשות זאת או ע"י תשלום פחת או תשלום שכר דירה, כדי שהחובות האלה יקוזזו, ואז החוב המצטבר יהיה קטן יותר.

המלצות אלה קמות ונופלות בביצוע. אם הן תבוצענה כרוחן וכלשונו, הרי אני רואה עידן חדש. אם לא - כי אז יהיה עוד חוק אחד במערכת החוקים, והוא יהיה במגירה.

ע. אתגר: אני רוצה להתייחס לכמה נקודות, גם להצעות של הוועדה וגם לתקציב השוטף של השנה. אתחיל מהתקציב השוטף והגרעון המצטבר, שהוא גם קשור לגרעון הרגיל. אם מדברים על 400 מליון שהם גרעון מצטבר, למעשה הגרעון המצטבר של הרשויות הוא יותר גדול, אלא שחלק מההלוואות מוריד את הגרעון המצטבר והופך לפרעון חובות. למעשה, מחר רשות מקומית יכולה לקחת חובות נוספים למימון תקציב שוטף וכביכול לא יהיה לה גרעון מצטבר,

אבל בפרעון חובות זה יופיע. כך, שכל החלוקה בין גרעון מצטבר ופרעון חובות, צריך לבחון אותה בצורה זאת.

על פי נתונים שלצנז'ה מליארד ו-650 מליון זה פרעון חובות בשנה הבאה. לא רק זה, אלא אם אני לוקח את השתתפות התקציבים, מה קורה השנה בפרעון מלוות; עשינו את התחזית בחדש דצמבר-ינואר על פי נתונים והיה לנו אומדן של מליארד ו-600 מליון ל"י פרעון מלוות, ומתברר שחסרים 300 מליון שהרשויות חייבות לשלם חדש בחדש לבנקים. אף אחד לא יודע את זה. זה חלק שלא אושר דוקא ע"י משרדי הממשלה, כי היו מלוות לפרעון חובות. אנחנו צריכים, את הדברים האלה, לקחת בחשבון לאחר מעשה. אני לא יודע אם האומדן שלנו לפרעון מלוות לשנה הבאה יעמוד בזה, כי כל אותם כספים שהרשויות יקחו, זה יביא למצבת חובות יותר גדולה. אני יודע כרגע על תקציב שוטף. הגרעון המצטבר הוא, למעשה, גדול יותר.

לגבי העברות של משרדי ממשלה: אני חושב, שאנו מגזימים בזה; נעשתה התקדמות רצינית של העברת כספים. כל המליארד ומאה מליון ל"י מועבר בחלקים של 1/12. המענק של משרד הפנים מועבר בחלקים של 1/12. בגלל תקציב הבינים היו טטיות קלות, אבל ההעברה של מליארד ומאה מליון ל"י מועבר 1/12. משרד הסעד, מעביר את חלקו דרך מרכז תשלומי הסעד, והוא מתחשבן עם הרשויות המקומיות. על כל פנים, זה מועבר לפי קצב ההצעה.

הבעיה של מליארד ו-600 מליון זה ההכנסות הנוספות של הרשויות המקומיות. גם הפיצוי על ארנונה מועבר 1/12.

הבעיה היחידה בהעברת כספים, זה במשרד החינוך. משרד החינוך לא בנוי, ארגוני, לשלם לרשויות המקומיות בצורה יותר טובה, כי המו"מ מתנהל במשך השנה והוא משלם חלק על פי דיווח. לכן, הוא גומר את העברת הכספים בחדש מאי של השנה הבאה. חלקו של משרד החינוך הוא 750 מליון ל"י. אבל, לא כל הסכום הזה עומד, אלא יש חלק שהוא מיקדמות, וחלק על בסיס שנה קודמת. נניח, ש-350 מליון נמצא בפייגור.

ברשויות מקומיות מסוימות, זו בעיה. אבל, בסך הכל זה לא קריטי. למעלה מ-2 מליארד מועברים 1/12. מדד המחירים עולה והחדשים האחרונים של שנת תקציב הם העיקריים, כי בהם יש השפעה של המדד. אם ניקח בחשבון, שחלק מהעברת הכספים מבוצעת 1/12 הרי במדה מסוימת זה פותר בעיה של הרשויות המקומיות.

מה לא נכון בכל ההצגה הזאת? שאני עושה את הניתוח לגבי התקציב הרגיל בלבד, וזה לא מתיחס לקופה של הרשות המקומית, ובקופה יש גרעון מצטבר ויש אשראי קבלנים, וכל המערכת הזאת יחד נותנת לחץ של גיזברים, אבל מבחינת העברת כספים במשך 75 הבעיה אינה קריטית. בסוף השנה, משרד החינוך גומר חלק מהפייגורים שלו. עדיין זה לא מספיק, אמנם.

אני רוצה לעבור להמלצה של כל הקשור ביחסים בין הממשלה והרשויות המקומיות. אחד התפקידים, שהוועדה הזאת לקחה על עצמה ולא עשתה עד הסוף, זה חלוקת התפקידים בין הממשלה והרשויות המקומיות. עד שלא יהיה פתרון במטגרת החוק, וחלוקה מסודרת מה עושה הממשלה ומה עושות הרשויות המקומיות - לא יהיה פתרון לבעיה. את זה הביאה הוועדה לוועדת המומחים. היא לא עשאה את זה לגבי חלק מנושא החינוך. היא קבעה את זה בענין החלק שמשרד החינוך יצטרך לממן 75% מאוּגן הוצאות שהוא דורש לבצע. הכוונה שלנו, שנעבור למימון 75% ותהיה התחשבות פשוטה בין הממשלה והרשויות המקומיות, שזה יהיה לפי מספר תלמידים, מספר כתות, ואלה מספרים הידועים בתחילת השנה, וכל רשות מקומית תדע שיש לה כך וכך תלמידים וכתות והיא תקבל 1/12 לאורך כל השנה. זה יפתור את הבעיה.

הכוונה שלנו היא, בשנת התקציב הבאה לבדוק במספר רשויות מקומיות התחשבות של 100% של הממשלה. הוועדה היתה חלוקה בדברים אלה. בינתיים לקחנו 75% כדי לקדם את הנושא.

אני מקווה, שזה יתבצע כך שבכמה רשויות מקומיות נבדוק את היתרונות של שיטה שהממשלה תשתתף ב-100% הוצאות שהיא דורשת מהרשות המקומית.

הוועדה שמה דגש על כך, שהדשונות המקומיות תגבינה את מה שהם יכולות וצריכות לגבות. הצגנו את הנושא, שהכנסות מיוחלות זה בכון לגבי ארנונה ועבוד שרותים. אנחנו רוצים להגיע למצב, שלכל רשות מקומית תהינה הכנסות מיוחלות. הרשות המקומית שלא תגבה הכנסה מיוחלת, היא לא תקבל העלאה מעבר למה שהרשות המקומית תחליט בכמה להעלות את המס. אותן רשויות מקומיות, שהבסיס של המס שלהן נמוך - הן תדרשנה להעלות את המס במדה גבוהה יותר.

היו"ר י. ארידור: אני מציע, שנמשיל בנושא זה באחת הישיבות הקרובות.

ב.צ.קשת: אני מבקש, שהיו"ר יקדיש לנושא זה ישיבה בלי סעיפים נוספים.

י.תמיר: אני מבקש, שמר רותם או ב"כ האוצר יגישו לנו טבלה מפורטת על תקציב 1976 החל מחובות שהעיריות והרשויות המקומיות לא גבו, ז"א חובות המגיעים להן בגין מסים, מס עסקים וכו', וחלוקת התשלומים לגבי חובות שוטפים. אני מבין, שזה כבר עולה 25% מדי שנה. אני מתכוון לפרעון מלוות. באיזה מדה זה עולה מדי שנה? עוד מעט פרעון המלוות יהיה יותר גדול מהתקציב עצמו. אולי יש לבטל את ה-4,6 מליארד?

היו"ר י. ארידור: אני מבקש שהצעה זאת לא תחכה עד כינוס הישיבה.

ש. רותם: יש לנו חומר, אבל זה לא חומר שאפשר לאסוף אותו כל כך מהר.

היו"ר י. ארידור: תתנו מה שיש לכם, רק אל תחכו עד הישיבה הבאה, אלא תעביר אלי ואני אפיץ את זה בין חברי הוועדה.

נ. אליעד: אני רוצה לדעת אם כל ההלוואות שהעיריות מקבלות, הן מאושרות ע"י משרד הפנים?

י. בארי: עכשו, כן.

נ. אליעד: האם יש תיאום בין משרד הפנים ומשרד האוצר? ז"א, האוצר יודע מה אתם מאשרים? באיזה מסגרת תקציבית?

ע.אתגר: אני ניזון ממשרד הפנים בנושא הזה. אמרתי, שבין האומדן התקציבים שלנו ל-76 לבין המצב בפועל ברשויות המקומיות, היה פער של 300 מליון ל"י, שלא ידענו עליו בתחילת השנה. אנחנו עושים תחזית תקציבים עכשו לשנה הבאה. הסתובבו עוד מלוות במערכת שלא ידענו עליהם.

הישיבה ננעלה בשעה 10.30